

ILMAR TONUSK

DiGiPöörANE
KOOOL

ILMARS TOMUSKS
DATORDULĀ
SKOLA

No igauņu valodas tulkojusi
Daila Ozola

ZVAIGZNE ABC

821.511.113-93
To 350

Ilmar Tomusk
DIGIPÕÖRANE KOOL

© Ilmar Tomusk
© Tammerraamat, 2017
Illustrations by Hillar Mets

Grāmata tulkota un izdota ar Igaunijas Kultūrkapitāla fonda programmas *Traducta* atbalstu.

EESTI KULTUURKAPITAL

Tulkotāja izsaka pateicību Margusam Konnulam,
Druvim Rituram Zvejniekam un Lainei Zvejniecei
par sadarbību un ieteikumiem tulkojuma tapšanā.

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Tulkojums latviešu valodā, Daila Ozola, 2021
© Literārā apdare, izdevums latviešu valodā, Apgāds Zvaigzne ABC, 2021
ISBN 978-9934-0-9565-8
ISSN 1407-3730

Trakais skrējiens

Pavasārī bija skaidri manāms, ka skolā briest pārmaiņas. Maija pēdējās dienās, kad bērni tuvā vasaras brīvlaika dēļ bija satraukti kā teļi pirms laišanas ganībās, bet skolotāji garā un grūtā mācību gada beigās pelēkām, nogurušām sejām izskatījās kā šosejas malā nīkuļojoši mežrozīšu krūmi, direktors Marguss Mednis, sparīgi vēcinoties ar rokām, traucās pa garajiem skolas gaiteniem un nemitīgi kaut ko skaidroja.

Lai gan direktoram Mednim kā izbijušam sportistam arī maratons nesagādātu nekādas grūtības, par laimi, tādas distances darbā nebija jāveic. Tomēr agrākie skriešanas treniņi lieti noderēja – kāpjot no pirmā stāva uz otro un tad uz trešo, viņš pat neaizelsās.

Ja skolas vadītājs būtu joņojis viens pats, tas izskatītos diezgan dīvaini. Taču viņš nebija viens – kā uzticīgs šunelis blakus tipināja angļu valodas skolotāja Rēlika Kalniņa.

Direktors bija apmēram četrdesmit piecus gadus vecs, slaidis un sportisks, savukārt skolotāja – pilnīgs viņa pretstats. Rēlikai bija divdesmit pieci gadi, un pat

ar augstajiem papēžiem viņas garums nepārsniedza metru piecdesmit. Viņas apaļīgais augums atgādināja milzu olu, kurai uzvilīts tumšzils klasiska griezuma kostīms un uzliktas brilles zeltītā ietvarā.

– Parasti futbolisti bizo pakaļ bumbai, – redzot savādo pāri, jokoja meiteņu sporta skolotāja Annele, – bet tagad izskatās, ka bumba dzenas pakaļ futbolistam.

Arī citi kolēģi klusām spurdza, jo skats tiešām bija komisks.

Taču Rēlika Kalniņa direktoram nesevoja joka pēc, viņai bija uzdots svarīgs uzdevums. Visu, ko priekšnieks sacīja, viņa uzreiz pārtulkoja angļu valodā.

Pēc augstskolas beigšanas Rēlika jau trīs gadus strādāja skolā, un nu viņai šķita, ka angļu valoda sāk padoties. Patiesībā viņai bija krievu valodas skolotājas izglītība, bet, tā kā direktors nebija varējis atrast īstu angļu valodas skolotāju, viņš piedāvāja Rēlikai iemācīties angļu valodu, lai tad to pasniegtu bērniem.

– Svešvaloda paliek svešvaloda, – paziņoja Mednis, – jūs esat jauna, gan apgūsiet.

Rēlika ar prieku piekrita un sāka cītīgi mācīties, jo pasniegt angļu valodu viņai šķita daudz cienījamāk nekā krievu valodu. Viņa jau bija sasniegusi tādu līmeni, ka varēja jaunajā svešvalodā diezgan brīvi sarunāties, un bērni, kurus viņa mācīja, gandrīz nemaz neatpalika no “īstās” angļu valodas skolotājas audzēkņiem.

Protams, visus angļu vārdus Rēlika no galvas nezināja, bet kurš tad zina? Patiesību sakot, viņa tos bija apguvusi ne mazums, tikai īstajā brīdī nespēja atcerēties. Tad skolotāja ņēma palīgā vārdnīcu un tika galā veiksmīgi. Ja nu vārdnīcas nebija pa rokai, kā pašlaik, viņa centās nezināmos vārdus paskaidrot ar citiem.

Ja Rēlikai aizmirsās, kā angļiski pateikt “skurstenis”, viņa vienā mierā stāstīja, ka tā ir lieta, kura atrodas uz jumta un pa kuru kūr dūmi. Vienlaikus viņa ar rokām rādīja, kā dūmi no skursteņa lēnām ceļas debesīs. Kad skolotāja nevarēja atcerēties vārdu “vads”, viņa paskaidroja, ka tas ir tievs un garš priekšmets, pa kuru plūst elektrība. Pēc Rēlikas roku kustībām ikviens varēja noprast, ka elektrība pa vadiem plūst daudz ātrāk nekā dūmi no skursteņa.

Reiz Rēlika centās skolas viesiem pastāstīt par kādu drosmīgu vāveri, kas katru rudeni meklē pārtiku pie ēdnīcas loga. Bet, tā kā vārds “vāvere” angļu valodā ir ļoti sarežģīts – *squirrel* –, viņa to neparko nevarēja atcerēties. Par laimi, viņa atminējās, ka Igaunijas Reformu partiju dēvē arī par vāveres partiju. Viņa paklabināja zobus tā, kā vāvere grauž riekstus, un pavēstīja ārzemniekiem, ka pie ēdnīcas loga nāk dzīvnieks, kas līdzīgs premjerministram Tāvi Reivasam. Viesi aizrautīgi māja ar galvu.

Ārzemnieki parasti Rēlikas teikto saprata. Bet, kad nesaprata, piemēram, ja runa bija par kāda sarežģīta mehānisma, auga vai dzīvnieka vārda tulkošanu,

skolotāja ņēma palīgā rokas, kājas, dažādas sejas izteiksmes un pat skaņas, līdz viss bija skaidrs.

Tā viņi pašlaik traucās pa garajiem gaiteniem – direktors kaut ko skaidroja igauņu valodā, bet skolotāja viņa stāstīto pārtulkoja angļiski.

Ja viņi pa skolu būtu joņojuši un dažādās valodās sarunājušies vieni paši, ikviens padomātu, ka

nekavējoties jāizsauc ārsts, kas abiem iešļircinātu nomierinošas zāles, jo veseli un normāli ļaudis tā nerīkojas.

Taču Marguss Mednis un Rēlika Kalniņa nebija vieni – viņiem pa pēdām sekoja pusducis dārgos uzvalkos tērpušos ārzemnieku. Divi no tiem bija gari un gaišmataini, pārējie – īsāki un ar tumšiem matiem. Izskatījās, ka tumšmatainie vīriņi ir ievērojami svarīgāki par citiem. Piedevām viņiem bija šauras acis, un tas nozīmēja, ka viņi ir ķīnieši, japāņi, korejieši vai kaut kas tamlīdzīgs.